

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

CZWARTA SEKCJA

SPRAWA POREMBSKA P. POLSCE

(Skarga nr 77759/01)

WYROK

STRASBURG

14 października 2003 r.

Wyrok ten stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi przez artykuł 44 § 2 Konwencji. Wyrok ten podlega korekcie wydawniczej przed jego opublikowaniem w ostatecznej wersji.

W sprawie Porembska p. Polsce,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja) zasiadając jako Izba składająca się z następujących sędziów:

Pan Nicolas BRATZA, *Przewodniczący*,

Pani V. STRÁŽNICKÁ,

Pan M. FISCHBACH,

Pan J. CASADEVALL,

Pan R. MARUSTE,

Pan L. GARLICKI,

Pan E. FURA-SANDSTRÖM, *sędziowie*,

oraz Pana M. O'BOYLE, *Kancierz Sekcji*,

Obradując na posiedzeniu zamkniętym w dniu 23 września 2003 r.,

Wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 77759/01) wniesionej w dniu 20 listopada 2000 r. przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Trybunału na podstawie artykułu 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatelkę Rzeczypospolitej Polskiej, Panią Zofię Porembską („skarżąca”).

2. Polski Rząd („Rząd”) reprezentowany był przez swojego Pełnomocnika, Pana Krzysztofa Drzewickiego z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Dnia 19 listopada 2002 r. Czwarta Sekcja podjęła decyzję o zakomunikowaniu skargi dotyczącej długości postępowania Rządowi. Na podstawie artykułu 29 § 3 Konwencji zdecydowała, że przedmiot skargi zostanie rozpatrzony równocześnie z kryterium dopuszczalności skargi.

FAKTY

4. Skarżąca urodziła się w 1924 r. i mieszka w Warszawie, w Polsce.

5. Dnia 12 lipca 1995 r. brat skarżącej wszczął przed Sądem Rejonowym w Warszawie postępowanie spadkowe po zmarłej matce. Brat skarżącej zwrócił się o ustalenie spadkobierców w oparciu o testament rzekomo przygotowany przez jego matkę.

6. Dnia 13 lutego 1996 r. skarżąca podważyła testament.

7. Rozprawa wyznaczona na dzień 4 kwietnia 1996 r. została odroczona na wniosek adwokata skarżącej.

8. Następnie w dniach 16 maja i 5 września 1996 r. przeprowadzono rozprawy, na których sąd dopuścił wnioski stron o przesłuchanie świadków.

9. Rozprawy wyznaczona na 19 listopada, 16 grudnia 1996 r. oraz na 23 lutego 1997 r. zostały odroczone, ponieważ brat skarżącej był chory.

10. Dnia 18 czerwca 1997 r. sąd zawiesił postępowanie z powodu śmierci brata skarżącej.

11. Dnia 13 listopada 1997 r. skarżąca zwróciła się do sądu o podjęcie zawieszonego postępowania, ponieważ zakończyło się postępowanie spadkowe po jej bracie, a w związku z tym ustała przyczyna zawieszenia postępowania.

12. Dnia 10 stycznia 1998 r. sąd podjął postępowanie. Do postępowania przyłączyła się pani M.P.P., córka i spadkobierczyni zmarłego brata.

13. Dnia 23 kwietnia i 10 lipca 1998 r. sąd przeprowadził rozprawę. Sąd przesłuchał świadka wskazanego przez panią M.P.P.

14. Rozprawa wyznaczona na dzień 5 listopada 1998 r. została odroczone.

15. Następnie, sąd przeprowadził rozprawy w dniu 21 stycznia i 19 kwietnia 1999 r. Pani M.P.P. zwróciła się do sądu o zlecenie przygotowania opinii biegłego, a adwokat skarżącej zwrócił się do sądu o niewyznaczenie rozpraw do września 1999 r.

16. Następną rozprawa została przeprowadzona dnia 16 września 1999 r.

17. Rozprawy wyznaczone na 4 listopada 1999 r. i 20 stycznia 2000 r. zostały odroczone z powodu choroby adwokata skarżącej oraz pani M.P.P.

18. Sąd przeprowadził rozprawy w dniach 6 kwietnia, 21 września i 21 grudnia 2000 r. Obie strony postępowania wnioskowały o zlecenie przygotowania opinii biegłego.

19. Dnia 5 kwietnia 2000 r. sąd przeprowadził rozprawę, na której przesłuchał strony. Sąd zwrócił się do szpitala o dostarczenie dokumentów dotyczących zdrowia zmarłej matki skarżącej.

20. Dnia 26 kwietnia 2001 r. sąd otrzymał żądane dokumenty.

21. Dnia 18 czerwca 2001 r. sąd podjął na posiedzeniu zamkniętym decyzję o zleceniu przygotowania opinii biegłego. Opinia została przedłożona do sądu dnia 12 lutego 2002 r.

22. Dnia 23 kwietnia 2002 r. adwokat skarżącej poinformował sąd, że nie jest już dłużej jej pełnomocnikiem i będzie nieobecny na następnej rozprawie wyznaczonej na dzień 26 kwietnia 2002 r. Sąd wyznaczył skarżącej nowego adwokata, ale odmówił on podjęcia się reprezentowania skarżącej.

23. Dnia 4 września 2002 r. sąd zwrócił się do Rady Adwokackiej o wyznaczenie pełnomocnika dla skarżącej.

24. Pomiędzy 6 kwietnia 2001 r. a 25 kwietnia 2002 r. nie została przeprowadzona żadna rozprawa.

25. Rozprawy wyznaczone na 26 kwietnia i 5 września 2002 r. zostały odroczone z powodu nieobecności nowego adwokata skarżącej.

26. Dnia 20 listopada 2002 r. adwokat skarżącej poinformowała sąd, że będzie nieobecna na kolejnej rozprawie wyznaczonej na dzień 21 listopada 2002 r.

27. Na rozprawie przeprowadzonej w dniu 21 listopada 2002 r. sąd zadecydował o poinformowaniu Rady Adwokackiej o stałej nieobecności adwokata na rozprawach.

28. Następnie, Sąd Rejonowy w Warszawie wyznaczył rozprawę na dzień 24 kwietnia 2003 r.

29. Postępowanie toczy się nadal przed Sądem Rejonowym w Warszawie.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

30. Skarżąca zarzucała, że długość postępowania była niezgodna z wymogiem „rozsądnego terminu” przewidzianym w artykule 6 § 1 Konwencji, który w omawianym zakresie brzmi następująco:

„Przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ..., każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd...”

31. Rząd zakwestionował ten argument.

32. Okres podlegający rozpatrzeniu rozpoczął się dnia 12 lipca 1995 r. i nie zakończył się do tej pory. Trwa już więc osiem lat i trzy miesiące.

A. Dopuszczalność

33. Trybunał zauważa, że skarga nie jest oczywiście nieuzasadniona w rozumieniu artykułu 35 § 3 Konwencji. Ponadto zauważa, że nie jest niedopuszczalna z jakiegokolwiek innego powodu. Trybunał uznaje więc sprawę za dopuszczalną.

B. Przedmiot skargi

1. Stanowiska przedstawione przed Trybunałem

34. Rząd twierdził, że sprawa była raczej skomplikowana. W szczególności, Rząd zauważył, że sąd musiał zarządzić sporządzenie opinii biegłego i że w czasie trwania postępowania zmarł jeden z uczestników.

35. Biorąc pod uwagę postępowanie skarżącej, Rząd uważał, że przyczyniła się ona do długości trwania postępowania. Twierdził, że skarżąca wnioskowała o dopuszczenie nowych dowodów i kilkakrotnie rozprawy były odraczane z powodu nieobecności skarżącej lub jej adwokata. Rząd uznał ponadto, że druga strona postępowania była także odpowiedzialna za opóźnienie w rozstrzygnięciu sprawy.

36. Odnosząc się do postępowania władz krajowych, Rząd twierdził, że wykazały one należyłą staranność i brak jest opóźnień, które spowodowane byłyby przez prowadzący sprawę sąd. Rząd był zdania, że w niniejszej sprawie nie była wymagana szczególna staranność.

37. Ostatecznie, Rząd twierdził, że to czego domagała się skarżąca było małej wagi i miało jedynie charakter materialny.

38. Skarżąca nie zgodziła się ze stanowiskiem Rządu i twierdziła, że władze krajowe nie działały z należyłą starannością oraz w należytym tempie.

39. Ponadto, skarżąca twierdziła, że biorąc pod uwagę jej zaawansowany wiek oraz trudną sytuację finansową, przedłużający się czas postępowania spadkowego spowodował dla niej ogromne trudności.

2. Ocena Trybunału

40. Trybunał przypomina, że rozsądna długość trwania postępowania musi być oceniona w świetle szczególnych okoliczności sprawy i z uwzględnieniem kryteriów ustalonych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności stopnia zawłości sprawy, postępowania skarżącego i właściwych władz oraz wagi postępowania dla skarżącego (patrz, m.in. wyrok *Frydlender p. Francji* [GC], nr 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII i wyrok *Humen p. Polsce* [GC] nr 26614/95, § 60, z dnia 15 października 1999 r.).

41. Trybunał uważa, że sprawa nie była szczególnie trudna do rozstrzygnięcia, a informacje które posiada nie wskazują, że skarżąca poprzez swoje zachowanie przyczyniła w znaczący sposób się do przedłużenia długości trwania postępowania.

42. Odnośnie postępowania władz krajowych Trybunał zauważa, że sprawa toczy się przed Sądem Rejonowym w Warszawie od momentu jej wszczęcia w lipcu 1995 r. i nie wydano w niej dotychczas żadnej decyzji. Trybunał zauważa, że w trakcie trwania postępowania wystąpiły znaczące okresy bezczynności: w szczególności, w okresie pomiędzy 6 kwietnia

2001r. a 25 kwietnia 2002 r. nie odbyła się żadna rozprawa (patrz paragraf 24 powyżej). Nawet fakt, iż w tym okresie sąd krajowy zarządził sporządzenie opinii biegłego, nie usprawiedliwia tak długiego okresu pomiędzy rozprawami.

43. Ponadto, Trybunał jest zdania, że to, czego skarżąca dochodziła w postępowaniu krajowym miało dla niej znaczącą wagę. Trybunał zauważa, że skarżąca ze względu na swój wiek oraz trudną sytuację materialną była w niekorzystnej sytuacji, a w związku z tym, nie może zaakceptować opinii Rządu, że wyjątkowa staranność nie była wymagana w niniejszej sprawie (patrz *Dewicka p. Polsce*, nr 38670/97, §55, z dnia 4 kwietnia 2000 r.).

44. Trybunał uważa, że w szczególnych okolicznościach sprawy, okres ośmiu lat i trzech miesięcy bez wydania decyzji przekracza rozsądny termin.

Dlatego też doszło do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

45. Zgodnie z artykułem 41 Konwencji:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda

46. Skarżąca domagała się 200.000 zł z tytułu szkód materialnych i niematerialnych.

47. Rząd twierdził, że roszczenia skarżącej są wygórowane.

48. Trybunał nie dostrzega związku przyczynowego pomiędzy stwierdzonym naruszeniem a domniemaną szkodą materialną; dlatego też odrzuca to roszczenie.

49. Z drugiej strony Trybunał jest zdania, że skarżąca doznała szkody natury niematerialnej, w postaci cierpienia i frustracji spowodowanych przedłużającym się postępowaniem. W związku z tym, Trybunał uważa, że w szczególnych okolicznościach sprawy oraz rozstrzygając na zasadzie słuszności, skarżącej należy przyznać 6.000 euro z tytułu doznanych szkód niematerialnych.

B. Odsetki z tytułu niewypłacenia zadośćuczynienia

50. Trybunał uważa, że odsetki z tytułu nie wypłacenia zadośćuczynienia powinny być ustalone zgodnie z marginalną stopą procentową Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE,

1. *Uznaje*, że skarga jest dopuszczalna;
2. *Uznaje*, że doszło do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji;
3. *Uznaje*, że
 - (a) pozwane Państwo ma wypłacić skarżącej, z tytułu szkód niematerialnych, w ciągu trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z artykułem 44 § 2 Konwencji, 6.000 euro (sześć tysięcy euro), które będą przeliczone na walutę polską według kursu z dnia realizacji wyroku, plus jakikolwiek podatek jaki może być pobrany
 - (b) zwykłe odsetki według marginalnej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe będą płacone od tej sumy od wygaśnięcia powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu zapłaty;
4. *Oddala* jednogłośnie pozostałą część żądania skarżącej dotyczącego zadośćuczynienia.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono pisemnie dnia 14 października 2003 r., zgodnie z artykułem 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kancierz Sekcji

Nicolas BRATZA
Przewodniczący